

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy ivon és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzandó.

A hirdetései díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Vörös Sándor.
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Havi emlékeztető: Junius. — Százipap-alma. Szentgyörgyi Lajos. — A repce letakarítása és nyomtatása. Vikol János. — Pályázati hirdetmény. — Könyvismertetés: Dr. Szentkirályi Ákos. — Egyveleg: Jelentések a buza állásáról. Értesítés. Angol telivércsikó árverés. Magyarországi állattenyésztők kalauza. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Havi emlékeztető.

Junius.

Ház és udvar. Minthogy a munkások teljes ellátás és élelmezésben részesülnek; főképen az aratási munkálatok megkezdése előtt minden gazda előre szerezzze be a szükséges élelmi szereket, nehogy ezek hiánya miatt, munka-szünetelés által károsodjék. Szérűskertből minden hulladék és utban levő szalma, polyvamaradvány elszállítandó.

A megkezdett építkezésekhez minden anyagot meg kell most hordani, nehogy a kevés gaboná behordása idején az igás erő kevesbítették.

Gőzgéppel csépléshez szükséges köszén vagy fa beszerzendő.

Magtár és padlások kijavíttatnak, pinczék hűvös éjjeleken szellőztetnek.

A jégverem ajtajára gyékény vagy szalma takarót függesztünk.

Szántó föld. Az ugarföldek trágyázása folytatandó; megkezdett ugarlás bevégeztetik. Elavult luczernások, miután az első kaszálás megtörtént, feltöretnek.

Harmadik részlet takarmány-törökbuza, tatárka, (haricska,) köles és mohar még sikerrel vethető, szintén az ugynevezett hathetes vagy cinquantino törökbuza e hó elején vetve, kedvező időjárás esetén, kielégíthető termést adhat.

Repce és őszi árpa aratása megkezdetik.

Buza-vetésből a rozs kalászkok kiszedetése figyelmünket el ne kerülje.

Répa, burgonya, törökbuza, dobány, paszuly kapálása és töltőtetése: a legsürgösebb munkálatok.

Rét és kaszáló. Széna kaszálás és gyűjtés kezdete e hónapra esik.

Zabos bükköny, luczerna, ballaczim, vöröshere lekaszálható; a herefélékét mult hónapban említett gyűjtés, szárítás, behordási módozatokban részesítsük.

Luczernásban mutakozó aranka, száraz árpa polyvával befedetik, vagy kikapálva elégettetik. Az arankafoltok gyakori lekaszálását is gyakorló gazdák kedvező eredményre vezetőknek találták.

Magnak szánt luczernások meghagyatnak.

Állattenyésztés. A kútak kitisztíttatnak, hogy állataink tiszta izű és salak nélküli vizet élvezhessenek.

Folytonos hőségben dolgozó jármosokra üdítő és hűsítő hatással bir a zöld takarmány-törökbuza; ezt tehát ne vonjuk meg tőlük.

Az ifató vályuk tisztántartása szigorú ellenőrzést igényel.

Szopós csikók, midőn anyjukkal a déli melegben hűvös istállóra huzódnak, zabra szoktattatnak.

A juhászoknak leginkább restségen alapuló elbítélete, hogy a birkának nem kell friss viz, leküzdendő. Vizegyős, buja fűnövésű láposok megmételtyezik a juhot, ily helyek tehát kerülendők.

Folyó, patak vagy álló viz hiányában a sertések számára feresztő gödrök hányatnak. A malacznáj estve-reggel zsákból élelmezetik, a mi szép fejlődésüket elősegíti. A kanok számára külön járást jelölünk ki.

Gulya, ménes, bivalok, ha lehetséges, a déli hőségben vízbe állíttatnak.

A házi szárnyasok elegendő friss vízzel látatnak el, vályujokba néhány rozsdás vas szeget teszünk.

Szőlő. Másodszor kapálunk, hogy a szőlővirágzás gyomot és gatz ne találjon. A virágzás alatt minden munka szüneteljen; ennek lefolyta után, midőn már a szőlő szeme kifejlődött és szilárdan áll, kezdetik a honaljzás, a kacsozás és ezt követi a felkötés. A honaljak és kacsok töben levágandók; a mult havi válogatás óta kinőtt uj és meddő hajtásokat teljesen eltávolítjuk. Kötözésre legjobb a fonnyasztott káka és a hárs.

Pincze. A pincze ablakokat meleg időben zárva tartjuk és csak hűvösebb éjjeleken szellőztetünk; a hordókat feltöltögetjük és tisztára keféltetjük.

Gyümölcsös. Az oltványok és nagy fáknál előforduló fattyu hajtásokat gondosan el kell távolítani. Cseresznyét és meggyet, melyek e hónapban érnek, a kártékony madaraktól védeni kell. A lehullott rosz gyümölcsöket szorgalmasan össze kell gyűjteni és hig mésszel megsemmisíteni, sortéseknek adni sat., hogy az abban találtató ártalmas rovar (Anthonomus) szaporodását megakadályozzuk.

lyozzuk. A hajtászemre való szemzés még e hónapban folytatathatik. Az olyan növésű fákon, melyeknek törzsei nagyon megfásodtak, a kéreg az éjszakai oldalon felhasítandó, hogy a nedvkeringés szabad utat nyerjen.

Faiskola. A későn fejlődött nemes hajtások csapra költetnek. Azon nemes erős hajtásoknál, a melyeken mellékajtások fejlődnek, a mellékajtások visszametszetnek és csak a főajtások hagyatnak meg. A kellő hosszúságra (4-6 hüvelyknyire) nőtt tavaszi oltványok, ha még nincsenek kibontva, a kötélékből kibontandók. A faiskolát gyomlálni, kapálni és az oltványokról a fattyu hajtást metszeni kell. A kikelt és a tavaszkor kiültetett vadonczok földje tisztán tartandó és száraz időjárás alkalmával megöntözendő. Azon ágyásokat, melyek maggal vannak bevetve és melyeknek a jövő évben való kikéltése remélhető, nagy kímélettel kell gyomláltatni, de öntöztetni nem szükséges. Cseresznye és kajsziabarack-magvak gyűjtendők, melyeket legjobb mindjárt elvetni, mert ha sokáig a levegőn állanak kiszáradnak és nehezen kelnek ki.

Konyhakert. Az őszi sorba vetett gyökeres növények megkapálandók és a gyomtól tisztán tartandók. A kiültetett káposzta rózsák megkapálandók és a szükséghez képest esős időben trágyalével megöntözendők. A korán vetett borsók és a magnak meghagyottak leszedendők. Törpe borsó fajokat ujjalag vethetünk. A paszulyt, ha azt a vetés előtt nem tettük meg, meg kell karóztatni. Törpe paszulyt ujjalag vethetünk. Az ugorka és dinnye hajtásait vissza kell csipkedni; ha bő termés van, minden gyümölcs felett két levélre kell vissza vágni és a gyümölcsöt (terméseket) deszkára helyezni. A besavanyítani való ugorka most vetendő. A fokhagyma szárait le kell tiporni, hogy ki ne magvazzék. Nyári retek, endívia, fodros káposzta vetendő.

A káposztafélék a szükséghez képest megöntözendők, elvünk legyen: erősen, de ritkán öntözni. Az eprek indái folytonosan eltávolítandók, kivéve az olyan fajták indáit, a melyeket szaporítani akarunk. A spárga metszés csak e hó közepéig tart, az ültetvény tisztán és puhán tartandó. A magnak kiültetett sövények karókhöz kötendők, a káposzta és retkimagvak a madaraktól óvandók, hogy azokban kárt ne tegyenek. Az utak a gyomtól tisztán tartandók. A melegágyakról az ablakok, ha szép időjárás van, leveendő. Paszuly, borsó, ugorka szedése folytonosan tart. A paradicsom karóztatik és felkottetik. A rászaktól felszabadult melegágyakat fel kell ásítani s ugorka, paprika és paradicsommal bevetni.

Diszkert. Azon virágágyak, melyek tavaszi virágokkal voltak beültetve, felásandók; a gumók, virághagymák kiszedendők és árnyékos szeles helyre elrakandók. A szőnyeg (Teppich) növények Fukszia, Lantanak, Heliotropium sat. rendeltetési helyeikre elültetendők. Georgina és egyáltalában minden magasabb növésű és könnyen törő növény megkarózkodó és felkötendő. A virágágyások, gyepek, fák és cserjék száraz időben szorgalmasan öntözendők. A gyepek, ha kellően megnöttek, lekaszálandók, az utak szélein a gyep élesen levágandó. A rózsák szemzése hajtó szemre megkezdetik. A hidegházi növények átültetendők és a cserepek félig nedves porondba állítandók. Azon virágmagvak, melyek érni kezdenek, leszedetnek; a mag tenyésztésre a legszebb példányok kiválasztatnak. A szegfü homlitásnak most van az ideje.

Méhészet. Az erdélyi országrészben tulajdonképen június a rajzási hónap és csak kivételesen történik ez május második felében. Kasaink és kaptáraink kívülről csinosan lesikárolva, légmentesítve; belül pedig szalma futó lángjával kiegészve készen várják az új lakókat. A rajzáshoz való minden készletünk és eszközünk teljes rendben legyen. Reggeli 8-9 órától délutáni 3-4 óráig jól vigyázzunk, mert ezen idő alatt szokott történni a rajzás. Az idejében elkészített kasokat a raj kiindulásakor még egyszer futó lánggal kiegészjük, nehogy abban pók, pókháló

vagy valami más alkalmatlan és káros p. o. léppille tojás-vagy báb maradjon és mikor a kas kihűl, mézes, vagy sós vízzel — ámbár tapasztalás szerint a tej lejobb — belsejét befecskendezzük és a rajt befogjuk. A rajzott kasokat szigoruan számon tartjuk, hogy azután 8-9 napra a második rajokat is bizton várhassuk. Ha az idő alkalmas — kellő meleg, közben esővel — nem is marad a második raj tovább benn. Harmadnegyed rajokat egyesíteniük kell, vagy visszaverniük az anyakashoz; összeszállott rajokat jobb, ha nem osztjuk szét. A Dzierzon-Berlepsch új kaptárokat e hóban népesítsük be rajokkal. A mely kasok előtt szakál-akokban több napon át hever a raj, ha meg vagyunk győződve, hogy ott már új kiralyne péték vannak lerakva, vagy már éppen beboltozott e nemű sejték — az, mint erőszakolt raj üres kaptarba átábolando vagy felpóczolandó. Gyenge kasainkat úgy délt jt, néhány perczre nagyon népesekekkel való megcserélés által népesítjük meg.

Erdészlet. Fő h a s z n á l a t. A múlt havi teendőknél kivül a leszállított faanyagok átadása képezi az erdész feladatát és ott, hol hasított áruk készítettnek, ezeknek elkészítése szorgalmazandó. A m e l l é k h a s z n á l a t a faszedésre, legeltetésre, a cserkéreg készítésére terjed ki. Erdő m i v e l é s. A magas helyeken az erdészek befejezendők. Az e r d ő v é d e l e m a legeltetés ellenőrzésére, a vesszőlopas megátolására és az erdészek gyakori bejárására terjed ki; ott hol a szürovar pusztításait lehet tartani, a szükséges óvintezkedések megteendőek és fenntartandók. A v a d á s z a t az őzbakra szorítkozik.

Szászpap-alma.

A IV. oszt. a „rózsa-almák“ osztályába tartozik.

Már bemutatott három almák után, méltán foglalja el bizonyynyal a negyedik helyet a „Szászpap alma“ nevű ösgyümölcsünk, és pedig különösen termékenység és jó-ág tekintetében; tartósság és szépségre nézve is kiállja a versenyt erdélyi őszalmáink legnagyobb részével, melyet elége bizonyít az a körülmény, miszerint 15 fele — eladásra termelt egyleti ojtványaink közt ez is benn foglaltatik. Gyümölcsészettel foglalkozó elődeink vélekedése szerint szász honfittársainkkal egyidejűleg honosult meg Erdélyben s áhítólag Schwed Karoly P f a r r e r től kaphatta nevét is — Hogy azonban, mely helyről és időben került Kolozsvár, Torda, Nagy-Egyed s más nevezetesebb városaink gyümölcsészeti kedvelői birtokába, arról nem szól a krónka, elég az hozzá, hogy csak egyedül erd. gazdasági együletünk 30-40 év óta szórja szét ojtványokban s ojtógatyákban e nemes fajt is s ennek folytán különösen Erdély haza részünk minden zugában méltán becsü-ést érdemlő fajnak bizonyult.

Boldogult Nagy Ferenczünk 1861-ben tizenhat fele alma rövid leírását tevén közzé, ezt legtermékenyebbnek jelezte, jó-ságra nézve negyediknek tette. — szépség és tartósság tekintetében is, mindenesére a közepesű és szépségű réb almák sorába. — Alkalmas hűvös helyen deczembertől márczius végeig üdén tartván magát, pompásan élvezhető.

Gyümölcsének n a g y s á g a középnagy, ritkán nagyobb, ha pedig túlságos sok termést hoz — a mi rendes szokása — nem egyszer közepesűnél is kisebb de azért teljesen fejlett zamattal.

A l a k j a sokat hasonlít a pónyikéhoz, minthogy ennek is nem egy példánya képződik egyik oldalán kissé húzottabbá

mint a másikon; lapos gömbalaku, elég szabályosan boltozott; ugy szára, mint kelyhe felől csaknem egyenlő domboruan boltozódik, s mondhatni, hogy legtöbb példány batulszerű szabályossággal bír, avval a különbséggel azonban, hogy ez sokkal nyomottabb, lapos alakú, mint a m. a. z. Közép hosszú, vékony szára kissé bunkósan végződik, tágyulású, de szűk és elég mély, néha sekély üregbe helyezett, melynek falain rendszeren cserepes rozsdá már szokott elterülni. Kelyhe kicsi és zárt, néha félig nyílt, melynek alján és falain finom, lapos ránczocskák láthatók, melyek az üreg karimáján ormós emelkedéseket okoznak, de a gyümölcs derekáig ritkán érnek el.

Szín e, eleinte sáppadt zöld, értékével szalmasárga, miből azonban csak itt-ott tűnik ki tisztán egy-egy folt, minthogy az egész fölület szakadozott piros csíkokkal, s ezek közt piros pettyekkel sűrűn be van csapkodva s napszegte darabjain, a sötétebb piros csíkok közt halványabb pirossal egészen is bemosva. Pontozata ritkás s elég szembetűnő. Rozsdafoltok — a szármélyedést kivéve — nem fordulnak elő fölületén, de feketés ragya szeplők, még az árnyékoltabb helyen levő — kevésbé csíkozott gyümölcsökön is mutatkoznak.

Belseje és hús a. Sárgás, néha zöldes fehér, finoman lágy vagy porhanyó, finom savanyúval emelt bő czukros lével, igen kellemes, gyöngéden illatos, de kivált északasabb helyen termett gyümölcsöknel nem mindig elég fűszeres ízű. — Nyílt tengelyű magtokja fiokjaiban rendszeren ép lapos barna magvakat rejt.

Fája kezdetben nagyon vigan nő, később azonban — a mint termőre fordul — csak mérsékelten, egészséges, edzett; korán, rendszeren bőven, csomósan szokott teremni, úgy hogy terméssel megrakott hosszú hajlékony, szétterjeszkedő ágaiából egész almakoszorukat lehetne idomítani.

Jól díszlik bármiféle alma alanyon, elég lombos, de kellőleg szellős, széles gömbalaku koronát alkot; helyben és talajban nem válogató, gyümölcseit egyáltalában nem hullatja.

Hosszu vékony **vesszei** rövid időn beruházkodnak gyümölcs peczekkel. Gyenge és ért korokban is finoman és nem igen sűrűn molyhosak, itt-ott csupaszok, sötét violaszínnel mosott barnák.

Rügyei kicsinyek vagy középnyagok, tompa hegyűek, a hajlott vesszők derekán kissé étállók, a vesszők alján és hegyén pedig lapulók.

Virág rügyei szintén kicsinyek, kissé hegyesek, tömött fehér mollyal vonva be.

Levelei középnyagok, lágy szövetűek, szép tojásdadok, majd szabályosan, majd kissé hirtelen elkeskenyedő, hosszúságú és hegyben végződik, csaknem laposak; alsó lapjukon molyhosak, fölül csupaszok, fénytelenek, bádgyadt fűződek. Széleiken jókora nagy elég éles fűrészes fogakkal. Levélnyelek közép hosszú és közép vastag, merev, molyhos, a virágot környező levelek apróbbak s fölláló vékony, rugalmas nyeleikről ivelten lefelé görbülők.

Hasonnevei: Sächsischer, Pfarrersapfel-Schewedischer Carl. Csokros tángyér-alma, Pap-alma.

Leírás át közölte 1881-ben az „Obsgarten“ című Klosterneuburgi gyümölcsészeti szaklap, továbbá ezt megelőző-

leg, 1861-ben röviden Nagy Ferencz tanár; 1871-ben Kócsi Károly s 1882-ben „Gyümölcsészeti vázlatok“ II-ik kötetében Bereczki Máté.

Észrevétel: Habár nem nagyon tetszetős külseje, nyomott igénytelen alakja s mosdatlan színe miatt véghetetlen sok gyümölcs által háttérbe szoríthatatik is Száspap-almánk, de a kice saját földünkben kinőtt talajban nem válogató s rendszeren minden évben dúsan termő s e mellett igen jó gyümölcs, — és a fényes hangzású s névleg világszerte híressé vált, — de a gyakorlat próbáját még ki nem állott fajok közt különbséget tud tenni, ezen háládatos „erdélyi ősi almánkkal“ nemcsak meg fog ismerkedni, de bizonynyal lehető nagyban is fogja természeteni; annyival is inkább, mint hogy a száraz laza talajban is jól díszlik; hogy azonban igazi hazája a hegyesebb vidék és kellőleg kötött és nedves talaj, — ezt a hosszas erdélyi tapasztalatok igazolják, s ennek folytán őszintén ajánljuk ügyfeleink s különösen gyümölcsészeti intézményeink szives figyelmébe.

Szentgyörgyi Lajos,

A repceze letakarítása és nyomtatása.

Minthogy a repceze egyike azon gazdasági terményeinknek, melynek letakarítása legkényesebb, ennél fogva munkálataása kiváló nagy ügyeletet igényel.

Annak meghatározása, hogy mikor vágatható a repceze? a gazdának egyik legnehezebb feladata; mert ha igen érett, akkor kipereg az aratás közben, ha ellenben éretlenül takarítatik le, kevés olajat ad és könnyen megromlik a termény.

Akkor kell tehát a repcezet mulhatlanul vágatni, midőn szalmája sárgulni és a magvak barna foltokat kezdenek kapni.

Igaz, hogy ilyen érettséggel a szem még nem egészen tökéletes, de ha letakarítása után mindjárt petrenczékbe rakatván, így tartjuk 6—10 napig (kedvező időjárással) ezen idő alatt azután a legszebben és legtökéletesebben megérik.

A repceze takarítását igen ajánlatos reggel és este végeztetni és mikor a nap heve erősebb félbe hagyatni, mert ilyenkor könnyen kipereg a szeme.

A repceze tökéletesebb érését várni és akkor kezdetni vágatását csak is kisebb termelésnél lesz megengedhető, hol elegendő munkaerő lévén, letakarítása rövid idő alatt megtörténhetik.

Minthogy a repceze érése ugyanegy táblán is különbözőleg az az foltonként történhetik, ezen esetben a foltonkénti letakarítást alkalmazzuk a szerint, a mint azt a repceze kellő érettsége megkívánja.

Ha már a petrenczékbe rakott repceze megszáradott úgy annyira, hogy a beczőkben levő magvak eléggé érettek és könnyen hullanak, akkor a cséplés vagy nyomtatás következik, mely utóbbi munkálatnál leginkább lovak használtatnak.

Ugy a szállítás könnyítése, különösen pedig a többszöri rakodás kikerülése végett, (mely majdnem mindig maghullással és így veszteséggel jár) a loval való nyomtatása a repcezenek legelőszerebben és leggazdaságosabban helyt a

repceze tábla szélén eszközölhető, hol megfelelő nagyságu szérűt állítunk fel.

A repceének szérűre hordása az e célra készített kocsikkal történik, melyekre a petrenczék nagysága szerint 4—6 fér. A petrenczék magassága a földszintől számítva körülbelül 60 cm. a végett, hogy a petrenczék két rud segélyével egyszerre könnyen föltehető és a szérűre ráfordíthatók legyenek; a kocsik vagy vontatók pedig alacsonyok egészen bedesz-kázott alappal és minden oldalán lécczel beszegve vannak, hogy az elhullott szemek a kocsin maradvá kárba ne vesz-szenek.

Azonban nem csak e fajta kocsikkal vagy vontatókkal, hanem sok más e célra készített ponyvával ellátott szekerekkel is eszközölhető a hordás.

A nyomtatásnál ügyelnünk kell, hogy a szérűre letett (beágyalt) repceze a lovakkal jól kijáratassék és legalább minden 2—4 letevés (ágyalás) kijáratása után a kinyomtatott és szérűn fekvő szem a szalmából és különösen a törekből jól kitisztíttatván a szérűtől bizonyos távolságban egy garmadába tétessék; mert különben a repceze jelentékeny részét a kihordott szalma és törek kazalban találjuk fel.

Megjegyezni kívánom, hogy miután ugy a letakarítás, valamint a nyomtatási munkáltatást is különböző vidékek gazdaságaiban különböző módon is végzik, a fentebb leirtakban az Alföld-Tiszavidéki gazdaságaiban általános divó eljárás van feltűtetve.

Felső-Varsány.

Vikol János.

Pályázati hirdetmény.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetnél az 188⁴/₅-ik tanévre az I-ső éves tanfolyamban tíz állami alapítványi ösztöndíjas és nyolc szabadhely megürülvén, ezeknek betöltésére ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen helyek elnyeréseért való folyamodványok a következőleg szerelendők fel.

I. Az állami alapítványi ösztöndíjas helyeket illetőleg:

Ezen helyeket az alapítvány értelmében kizárólag csak az erdélyrészi megyékben született, iskolai tanulmányaikat sikerrel végzett, vagyontalan ifjak nyerhetik el. Az ösztöndíj áll: teljes élelmi ellátásból, az intézetben lakás, fűtés és világításból, a folyamodó által hozandó ágy- és törülközőneműek mosatásából, esetleg ingyenes gyógykezelésből és a tanévek alatt tandíjmentességéből.

Az ezen helyekért való bélyegmentes folyamodványokhoz melléklendő:

1. Iskolai bizonyítvány legalább 6 gymnasiumi vagy real, vagy 6 polgári iskolai osztályról, vagy a kereskedelmi iskola végbizonyítványa. Több osztályt vagy érettségi vizsgát felmutatók előnyben leendenek.

2. Keresztelő levél a születési hely s legalább betöltött 16 éves kor igazolására.

3. Szegénységi bizonyítvány.

4. Orvosi bizonyítvány az egészséges, ép testalkat igazolására.

5. Szülői vagy gyámi nyilatkozat, hogy a folyamodó részére a szükséges kerti kézi eszközök (kés, olló, körülbelül 4 frt érték) beszereztetnek s 5 frt biztosíték érlette letéttetik. E biztosíték a tanulónak a pálya végeztével vagy egészen, vagy a rantási érték letudásával visszaadatik.

II. Az intézeti szabadhelyeket illetőleg:

Ezen helyek élvezetében az erdélyrészi megyéken kívül születettek is részesülhetnek. A szabadhely áll havi 18 frt élelmi költség lefizetése mellett ugyanoly ellátásból, mint a minőben az ösztöndíjasok részesülnek.

Az ezen helyekért való 50 krral bélyegelt folyamodványokhoz melléklendő:

1. Iskolai bizonyítvány, mint fennebb.

2. Orvosi bizonyítvány.

3. Szülői vagy gyámi nyilatkozat, hogy a folyamodóért a fentebbi szükséglet beszerzésén s a biztosítékon kívül a havi élelmi pénz előlegesen s a félévénkénti 10 frt tandíj pontosan fog fizettetni.

Ezen ügybeni folyamodványok f. év július hó 15-éig a m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságához Kolozs-Monostoron (u. p. Kolozsvár) benyújtandók.

Ez alkalommal egyttal tudatik, miszerint a tanintézetre künn lakó hallgatók is felvétetnek s számukra a beiratkozási határidő f. év október 1—10-ig tart.

Az intézeti „Szabályzatok“ kívánatra megküldetnek.

Kolozs-Monostor, 1884. év május hó 15-én.

Vörös Sándor,
kir. igazgató.

KÖNYVISMERTETÉS.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve a mostani viszonyokhoz alkalmazva. Földbirtokosok, gazdatisztek és földmivesek használatára; de kiváltképen a magyar földmivelő nép számára. Több gyakorlati földmivelők és gazdatisztek közremunkálataival írta: Galgóczi Károly.

Ötödik kiadásban javította és bővítette dr. Farkas Mihály. Második kötet: az állattenyésztés. Budapest, Franklin-társulat 1884. Ára 80 kr.

Ha az a sok jótanács és helyes gondolat, a mi a „mezei gazda népszerű vezérkönyvé“-nek ezen II-ik kötetében foglaltatik, rendesen beosztva, érhetőbbben s jó magyarsággal megírva és a hol kell — a tudomány mai álláspontjának megfelelő — magyarázatokkal megvilágítva lenne akkor: — a magyar földmivelő nép nevében — köszönetet mondanék mindazoknak, kiknek a munkában részök van és a jó ügy érdekében mindenkinek ajánlanám megvételét. A mint ez a 235 oldalra terjedő könyv megírva most van, sem dicsérni, sem ajánlani nem lehet.

Először is nincsen „a mostani viszonyokhoz alkalmazva“; másodsor, nagyon sok helyt olyan a nyelvezete, mondatszerkesztése, hogy éppen „a földmivelő nép“ az, a mely nem fogja megérteni; harmadsor, nincsen „javítva“; mert különben nem maradt volna benne az a néhány igazán falrengető ostobaság; negyedsor, több helyt rosszul és rosztanít.

nyire testejeökre nézve erősebb alkotásuk a hegyi fajtáknál. Ez észrevehető minden alföldi marhafajtáknál, kitünően a némalföldiekénél (sic). A 4-ik lapon sz. mondatik, hogy „nálunk országszerte több a lovas, mint ökrös iga, csak ritka (sic) helység van, hol, a körülmények helyes megfontolásánál fogva, az ökörnek adatik elsőbbség.” Továbbá (3. lap.) az ökrök „patkolása nálunk szokásban nem lévén”, ezért az ökrös iga féli fagyos, jeges utakon használhatlan! A 84-ik lapon: „Hazánkban egyes esetekben csak ritkán használtnak a tehenek iga alá, holott azok . . . csak úgy elbírnák a jármot, mint a kancza lovak a hámot.” (144-ik lapon): „A bárány nyolcz szemfogait . . . rendszerint már magával hozza a világra.” sb.

Végre azt irtam volt, hogy könyvünk több helyt rosszul és rosza ra tanit. Állításom bizonyítására sorban a 45, 52, 73, 91, 94, 99, 101, 105, 109, 133, 137. lapokról fogok idézni.

„Rendszerint tapasztaltatott, hogy a magzat testének elejére nézve az apára üt, hátulsó felére pedig úgy mint végtagjaira nézve is az anyára üt. Ez ámbár kivételes esetekben nem így van; azonban a némelykori kivételek annál inkább igazolják a szabályt.” — Zöld takarmányon tartott marháknak . . . ivóvizök közé fakátrányt vegyíteni a váluba hónaponként mintegy két izben, jónak tapasztaltatott, 1—2 font elég egyszerre (hány marháknak, mennyi vízre?) — „A burgonya szeszgyártás után is keveset veszít táplálékonyaságából.” — „Szalmát nem szabad etetésre használni.” T. i. hizlalás esetén. — „Közönséges sebeket tiszta vízzel, ha genyesek, hügygyali mosogatás, kitisztítás után agyagos marhaganéjjali bekenés könnyen meggyógyít.” — „Ha a tetves borjubak nyakába akasztunk higany-irral bekenet kötelet, azonnal (sic) elmulik tetvessége.” — „Mindazon betegségek, melyek bűdös lélekzetet, bűdös kigözlögést és bűdös nyálat okoznak, ragadósak . . .” — A keleti marhavésznel „a betegség fészke a szárzétü paczalban van.” — „. . . ha a ló csak egyik szemehályogos, be kell kötni ruhával most egyik, majd a másik szemét és a közben ostorral közel (sic) a fejéhez kell fenyegetözni . . .” — Agyvelő gyuladás esetén: „érvágás, a homlokknak tüzes vassali megsütése, melynek sebje genyet von ki a főből . . . használnak”.

Dr. Szentkirályi Ákos.

EGYVELEG.

— Jelentések a buza állásáról. Az évi termésről minél előbb biztos adatokat szerzendő, a földművelési ministerium felhívta az összes állandó gazdasági tudósítokat, hogy május hó 22-én kezdve miaden csütörtökön jelentést tegyenek kizárólag a buza állásáról, mely ros, közepen alóli, hőzép, közepen felüli, vagy jónak lesz osztályozandó. Az erdélyi országrészben a ministeri leirat egy 1600 négyzetöltnyi hold után 7 hectoliter átlagos közép termést vesz fel; az osztályozás tehát ezen kulcs szerint lesz megejtendő.

— Értesítés. A kisküküllőmegyei gazdasági egyesület állatkiaállítás rendez június 1-én Bonyhán, július 29-én Radnóthon, augusztus 17-én Küküllővárt, mely csakis a szarvasmarhát karolja fel. Kiállító csakis kisküküllőmegyei birtokos lehet és pénzdijra csak 30

holdnál kisebb birtokosok állatjaik pályázhatnak. Bejelentések a kiállítás helyszínén és napján délelőtt 9 óráig élıszóval intézendők.

— Angol telivércsikó árverés fog tartani május hó 31-én a kishéri m. kir. állami ménesben. Árverésre kerül 24 darab mén és kancza előre meghatározott becsértékben, mely egyszersmint kikiáltási árul is szolgál. Miután ezen árverésnek célja a telivérnek a monarchiában való elterjesztése a kishéri csikók vételére csak oly magyar vagy osztrák honpolgárok becsáttatnak, kik állatözüben a magyar osztrák monarchiában laknak és magukat kötelezik arra, hogy a megvett lovakat soha külföldinek, vagy külföldre sem el-, sem bérbem adják.

— A magyarországi állattenyésztők kalauza. Az országos gazdasági egyesület munkája 10 példány megrendelésével 1 frt 50 kr; 20 példány megrendelése mellett 1 frtban számittatik egy-egy példány; míg ellenben egyes példányok könyvárúsi uton való beszerzése 2 frtba kerül. Említett munkából az erdélyi országrészre vonatkozó adatok szerint van az országban: Fogarason m. kir. álladalmi ménes, továbbá Magánménesek: Báró Bánffy Ádám angol félvér ménese Válaszuton, Kolozsmegyében. Báró Bánffy Dezső arabs félvér lötenyésztése Apa-Nagyfalubar, Szolnok-Dobokamegyében. Báró Bánffy Ernő angol félvér ménese Kolozs-Borsán, Kolozsmegyében. Gróf Bánffy György angol félvér ménese Bonczhidán, Kolozsmegyében. Gróf Bethlen Gergely angol félvér tenyésztése Apa-Nagyfaluban, Szolnok-Dobokamegyében. Báró Kemény Kálmán angol félvér ménese Vécsen, Maros-Tordamegyében. Szentpáli Ignác ménese Aranyos-Polyánban, Tordamegyében. Kiskoru gr. Teleky László angol félvér ménese Kendi-Lonán, Szolnok-Dobokamegyében. Gróf Wass Albert angol félvér ménese a mező-zábi uradalomban, Torda-Aranyosmegyében. — Szarvasmarha tenyészetek. Magyar fajta. Gróf Bethlen Géza m.-szakállli gulyája. Kiskoru gróf Teleky László kendi-lonai gulyája. Urmánczy János topliczai gulyája. Gróf Wass Albert mező-zábi gulyája. Nyugati tejelő és husfajták. Pinczgaui fajta. A m. kir. gazdasági tanintézet, Kolozs-Monostoron. Kiskoru gróf Teleky László tehenészete Kendi-Lonán. Az „Állattenyésztők kalauza”-nak adatai folytonos kibővítést és kiegészítést nyervén, ez fejt meg, hogy az eddigiek a meglévő anyagnak csak egy részét ölelték fel.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest május 24. | Bécs május 24.

Buza	9 50 — 10 30 frt	9 50 — 10 75 frt
Rosz	8 30 — 8 60 frt	9 00 — 9 40 frt
Árpa, takarmány	7 80 — 8 00 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	8 50 — 9 50 frt	— — — frt
Árpa, seres	— — — frt	— — — frt
Zab	7 70 — 8 00 frt	8 50 — 8 85 frt
Törökbuza	6 40 — 6 50 frt	7 00 — 7 40 frt

Bécsi sertésvásár május 20-án. Összes felhajtás 6342 drb. és pedig 1423 drb. nehéz, 1783 drb. középnehéz és 3136 drb. süldő; melyből — drb. magyar, — drb. orosz-lengyel, — drb. szerb és — drb. oláh fajta. Árak 100 kilónként: nehéz 44—45 frt, középnehéz 43—45 1/2 frt, süldő 35—44 frt; szalonna és zsir 47—52 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbitás és vízművészeti kellékek tárlata.

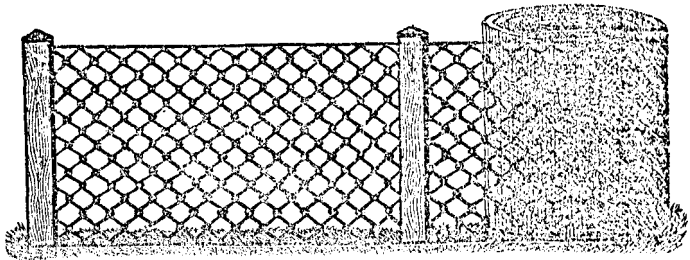
Szerelő-műhely vízvezeték kútak s berendezésére.

(3.) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (22—52.)

(3.)

Gép-sodrony-fonatok

vas vagy borgonyozott vashuzalból oszlopokkal vagy a nélkül, kertek, erdők, vadaskertek, tyukudvarok, gazdasági épületek, ménesek stb. bekerítéséhez, továbbá ablak és üvegtető rostélyzatokhoz készíttetnek (11) (10—15)

Kollerich Pál és Fia

első magy. sodronyszövet-fonató és szitaáru gyárában, Budapest, IV. Ferencz-József-rakpart 21. szám.

Árjegyzék és mintalapokkal, valamint a felállítatni kívánt kerítés méreteinek megjelölésénél pontos költségjegyzékkel készségesen szolgálunk.

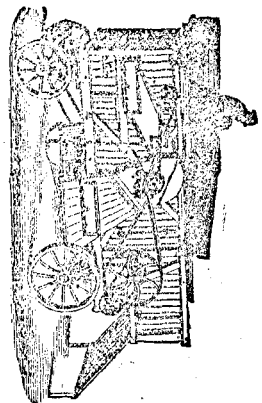
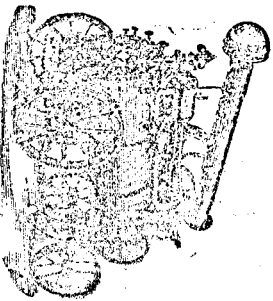
(14.)

KOTZNO PÁLYA

gépészmérnök

BUDAPEST

tillői-ut 18. sz.
a.ánl

GŐZSÉP-ÖRSENYEKET.

Járgányospléket.

Tisztítóscépióket

Járgány vagy gépjáratokra.

MALMOGAT.

Két- és hárombarázdas

szab. ekeket.

Vető- és arató-géneket.

Konkolyváltasztókat.

Rostákat, morzsolókat.

Készletes árjegyzékek kérésre ingyen és bérmentve küldetnek.

(3—10)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús	
h o l y e	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tűzifa		
k r a j c z á r o k b a n												
Balászfalva	május	8	575	500	425	—	350	450	310	—	300	40
Báuff-Hunyad	május	20	650	500	500	—	300	500	—	—	250	44
Besztercze	május	20	618	425	—	—	288	450	700	240	300	36
Brassó	május	23	630	530	410	435	280	440	262	135	242	48
Csik-Szereda	május	21	750	612	475	500	350	500	220	70	200	36
Deés	május	13	740	640	580	—	360	450	680	240	360	42
Déva*	május	24	1015	835	790	—	—	785	220	120	290	44
Dicső-Szent-Márton	április	30	625	475	450	—	375	420	380	260	380	44
Erzsébetváros	május	24	700	500	500	—	400	450	300	180	250	44
Fogarás	május	23	670	—	385	—	310	450	220	150	225	42
Gyula-Fehérvár	május	24	700	550	500	—	350	500	230	150	230	46
Gyergyó-Szent-Miklós	május	17	850	750	500	500	300	500	300	100	180	40
Hátszeg	május	19	630	540	420	260	270	450	120	8	250	48
Kézdi-Vásárhely	május	21	680	600	425	400	315	460	400	100	300	44
Kolozsvár	május	22	792	—	486	—	297	471	460	210	300	48
Maros-Vásárhely*	május	21	825	590	730	660	695	600	400	200	450	44
Medgyes	május	22	660	570	450	—	325	438	175	90	215	46
Nagy-Enyed	május	22	700	575	475	—	375	485	480	180	280	44
Nagy-Szeben	május	23	670	520	470	—	300	510	180	150	325	47
Nagy-Várad	május	20	690	578	538	412	248	458	300	140	380	48
Segesvár	május	21	700	500	450	—	330	430	140	110	200	44
Sepsi-Szent-György	május	26	700	600	440	350	300	480	230	130	150	40
Szamosujvár	május	26	670	530	480	—	270	520	240	75	240	40
Szász-Régen	május	22	650	470	462	—	300	462	350	170	225	44
Szász-Sebes	május	22	700	600	500	—	375	490	190	130	240	44
Szászváros	május	24	690	590	470	—	330	490	300	70	210	44
Székely-Udvarhely	május	20	800	650	500	—	350	500	250	120	200	40
Szilágy-Somlyó	április	18	618	488	470	—	244	454	350	200	300	40
Teke	május	19	650	500	450	400	250	450	250	40	1200	40
Torda	május	24	675	475	475	500	350	475	100	15	250	44

A *-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		széri hirdetésnél bélyeggel együtt																											
		1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-26	1-30	1-36	1-40	1-52	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr		
1 ⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60								
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10								
8 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60								
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35								
4 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60								
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35								
2 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60								
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85								
1 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60								
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10								

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösénél, közép-utca Minorita-épület.